

Звіт

щодо реалізації у 2024 році

у Вінницькій міській

територіальній громаді

Програми сприяння функціонуванню

української мови як державної

Відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», Указу Президента України від 31.05.2018 №156/2018 «Про невідкладні заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та сприяння створенню єдиного культурного простору України», постанови Кабінету Міністрів України від 11.03.2022 №252 «Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного часу», зі змінами, розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.03.2024 №243-р «Про затвердження Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2028 року», з метою створення комплексної системи заходів, спрямованих на популяризацію та підвищення престижу української мови як державної в усіх сферах життя у Вінницькій міській територіальній громаді, рішенням Вінницької міської ради від 25.10.2024 №2501 затверджено Програму сприяння функціонуванню української мови як державної у Вінницькій міській територіальній громаді на 2024-2028 роки (далі – Програма).

Відповідно до вказаної Програми у 2024 році у Вінницькій міській територіальній громаді проведено заходи, спрямовані на забезпечення додержання конституційних гарантій і створення умов для всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя громади, підвищенні рівня мовної грамотності серед населення, посилення ролі української мови як ключового елементу національної ідентичності, єдності та культурного надбання, захист національного мовно-культурного та мовно-інформаційного простору Вінницької міської територіальній громади.

Пріоритетне завдання I. Дотримання мовного законодавства в органах місцевого самоврядування Вінницької міської ради, на підприємствах, в установах і організаціях комунальної форми власності Вінницької міської ТГ.

Утвердження і захист української мови, формування україномовного середовища у всіх сферах суспільного життя є критично важливим для національної безпеки, державної єдності і сталого розвитку кожної громади України. У зв'язку з цим важливим заходом мовної політики у Вінницькій громаді є системне інформування посадових осіб органів місцевого самоврядування, працівників підприємств, установ і організацій комунальної форми власності про сучасні стандарти української мови.

За підсумками публікацій у щотижневому корпоративному віснику «ВМР-інфо», у 2024 році вийшло 52 випуски постійнодіючих рубрик «Буккроссинг «Читай українською» і «Правила ділового правопису «Вивчаємо українську» із середньою кількістю переглядів 4900. У Вінницькій міській раді діє проєкт «Буккроссинг «Читай українською», у рамках якого між працівниками міської ради відбувається постійний обмін художньою літературою українською мовою.

Упродовж року департаментом кадрової політики для посадових осіб виконавчих органів міської ради було організовано навчання з ділового українського мовлення та застосування норм нового українського правопису в професійній діяльності, а саме дві загальні короткострокові програми підвищення кваліфікації від Вінницького регіонального центру підвищення кваліфікації на тему «Культура ділового мовлення – першоелемент професіоналізму публічного службовця» (загалом 176 учасників). 117 посадових осіб пройшли онлайн-курс «Мовити. Мотиви» на платформі «EdEra» (студія онлайн-освіти).

З нагоди Дня української писемності та мови до написання Радіодиктанту національної єдності доєдналися 850 учасників (170 працівників виконавчих органів Вінницької міської ради та 650 працівників комунальних закладів, підприємств, установ).

Для визначення рівня володіння державною мовою посадових осіб органів місцевого самоврядування департаментом освіти міської ради було зроблено відповідне тестування, спрямоване на проведення самооцінювання для подальшого планування підвищення кваліфікації в частині підвищення рівня володіння українською. У відповідному тестуванні взяли участь 337 посадових осіб міської ради. Середній бал серед опитаних – 18,4 із 23 можливих, що становить 80% від максимального результату.

Пріоритетне завдання II. Забезпечення моніторингу реалізації заходів Програми, контролю та дієвого реагування на порушення вимог законодавства про державну мову в діяльності органів місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями комунальної форм власності.

У звітному періоді порушень вимог законодавства про державну мову в діяльності органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій комунальної форми власності не зафіксовано.

Пріоритетне завдання III. Підвищення рівня володіння державною мовою серед населення Вінницької міської ТГ.

У червні 2024 року департаментом освіти міської ради спільно з департаментом культури та у співпраці з ГО «Вісь» реалізовано проєкт «Вільна українська» – курси розмовної української мови для ВПО та вінничан. Учасниками проєкту стали 50 слухачів і слухачок.

У 5 закладах загальної середньої освіти Вінницької громади продовжують діяльність гуртки української мови «Вільна українська+», що фінансуються з місцевого бюджету.

Вінницьким міським територіальним центром соціального обслуговування систематично проводиться робота з популяризації та підвищення престижу української мови як державної серед громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, які отримують соціальні послуги.

З метою заохочення до вивчення української мови та створення відповідних можливостей для людей літнього віку при Вінницькому міському територіальному центрі соціального обслуговування діє розмовний клуб «Мовний простір», в рамках якого двічі на тиждень відбуваються тематичні заняття для людей поважного віку. Заняттями клубу у 2024 році охоплено 60 осіб.

У відділенні денного перебування Терцентру протягом 2024 року проведено низку патріотичних заходів, спрямованих на популяризацію української мови і культури: квест «Україна Соборна» до Дня Соборності України, літературні читання «Рідна мова – скарб віків» до Міжнародного дня мови, поетичний вечір «Шевченкове слово мовами світу» до дня народження Т.Г.Шевченка, спортивно-інтелектуальний квест на знання історії України, мовне свято «Скраб нації – це мова» до дня української писемності, інтерактивний урок з української мови, присвячений дню святого Андрія Первозванного та інші. Учасниками заходів стали 982 особи – відвідувачі Терцентру.

Задля піднесення престижу української мови, популяризації її серед дітей, молоді та дорослих, а також забезпечення всебічного її розвитку і функціонування, департаментом соціальної політики міської ради було ініційовано та реалізовано творчий проєкт для молоді #Мелодія_українського_слова (з нагоди Міжнародного дня рідної мови). Учасниками зазначеного заходу стали 20 вінничан віком від 12 до 46 років.

Департаментами освіти, культури, комітетом по фізичній культурі і спорту та підпорядкованими закладами постійно здійснюються заходи контролю і моніторингу дотримання норм законодавства щодо мови освітнього процесу в закладах загальної середньої, дошкільної, пофесійно-технічної, позашкільної освіти, під час проведення культурно-мистецьких заходів, при здійсненні позакласної роботи, організації роботи пришкільних таборів тощо.

Пріоритетне завдання IV. Сприяння функціонуванню державної мови у різних сферах життя Вінницької міської ТГ

Сприяння функціонуванню державної мови у сфері освіти

Орієнтуючись на підвищення якості викладання державною мовою у закладах загальної середньої освіти, комунальною установою «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Вінницької міської ради» у звітному періоді проведено 12 методичних заходів для вчителів української мови, літератури та зарубіжної літератури. Зокрема, інформаційна зустріч «Сучасний урок словесності в контексті компетентнісного підходу», воркшоп «Реалізація компетентнісно-діяльнісного підходу при викладанні предметів мовно-літературної освітньої галузі», освітній табір «VinBOOT EduCAMP – 2024» та інші.

Бібліотечні фонди закладів загальної середньої освіти у 2024 році поповнилися 3623 примірниками друкованих видань українською мовою в межах акції «Подаруй бібліотеці книгу».

Станом на грудень 2024 року заклади загальної середньої освіти громади забезпечені підручниками українською мовою наступним чином: 1-8 і 10-11 класи – на 100 %, 9 класи – на 95% .

У закладах загальної середньої освіти громади станом на 2024 рік ефективно функціонували 23 музеї історичного, військово-історичного, етнографічного, краєзнавчого, літературного профілів. У музеях організовуються стаціонарні та пересувні виставки, проводиться просвітницька робота для громадськості, організаційно-масова робота з учнями. Фонди музеїв систематично поповнюються шляхом проведення з учнями експедицій, походів, екскурсій.

Протягом жовтня-грудня 2024 року в закладах загальної середньої освіти було організовано та проведено I та II етапи Всеукраїнських учнівської олімпіади з української мови і літератури у 2024-2025 навчальному році. В I (шкільному) етапі взяли участь 2177 учнів, в II етапі (на рівні територіальної громади) – 208 дітей.

У жовтні-грудні 2024 року серед закладів загальної середньої освіти організовано та проведено I та II етапи XV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка та XXIV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика. Загалом у I етапі конкурсів взяли участь 1523 учні, у II етапі - 165 учнів. Переможцями (I, II і III ступенів) II етапів зазначених конкурсів стали 56 учасників.

У II етапі (на рівні громади) Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості в 2024/2025 навчальному році взяли участь 80 учнів закладів загальної середньої освіти Вінницької МТГ (із них 49 стали переможцями різних ступенів).

У закладах загальної середньої освіти громади упродовж року проведено 430 практичних заходів (інтенсивів) для учнів і педагогів, спрямованих на підвищення мовленнєвої грамотності, у т. ч. у міжособистісній комунікації, в рамках тижневиків / декадників української

мови та літератури. У заходах різного формату взяли участь понад 33 тис. учнів та понад 1,5 тис. педагогічних працівників. Серед таких заходів, зокрема: урок-гра «Грамотний бліц з Кобзарем», конкурс виразного читання «Лесина весна», читацький челендж «З любов'ю до українського слова», відеочелендж «Чарівна реклама: моя улюблена книга українською мовою», бібліотечний урок «Розквітай же, рідна українська мова», мовні майстер-класи для учнів «Як говорити правильно», «За новим правописом», «Наголошуй правильно», майстерка для педагогів «Мова: нова версія», ігрові заходи для учнів «Мовний квест», «Лінгвістичне лото», «Солов'їне шоу», перегляд документальних фільмів про українську мову з подальшим обговоренням, практичний інтенсив «Ділове українське мовлення – основа культури мовлення педагога», спрямований на підвищення якості викладання державною мовою тощо.

Сприяння функціонуванню державної мови у сфері фізкультури та спорту

Забезпечено дотримання вимог законодавства про державну мову під час проведення спортивних та фізкультурно-оздоровчих заходів, навчально-тренувального процесу в закладах фізичної культури та спорту комунальної власності Вінницької міської ТГ. Міські дитячо-юнацькі спортивні школи забезпечено навчальною літературою українською мовою.

Сприяння функціонуванню державної мови у сфері культури

У 2024 році департаментом культури міської ради та підпорядкованими закладами культури проведено роботу, спрямовану на зміцнення державного статусу української мови у сфері культури. Зокрема, всі заходи та проекти проводилися виключно українською мовою. На вебресурсах та офіційних сторінках в соцмережах департаменту і закладів культури розміщено 156 інформаційних повідомлень на тему популяризації україномовної літератури. Проведено 2330 культурно-просвітницьких заходів, конкурсів, спрямованих на популяризацію української мови та культури, збереження духовно-історичної спадщини України. Організовано 480 книжкових фестивалів, флешмобів, читацьких форумів, бібліотечних уроків, виставок літератури, інтерактивних виставок про українську мову тощо. Приблизна кількість учасників заходів та книжкових фестивалів становить понад 5 тисяч осіб.

Сприяння функціонуванню державної мови в інформаційному просторі

Департамент у справах ЗМІ та зв'язків з громадськістю міської ради на постійній основі сприяє висвітленню заходів, метою яких є зміцнення державного статусу української мови в громаді, заохочення населення до вивчення, навчання та спілкування українською мовою, збереження культурної спадщини як основи національної культури та розширення доступу до неї громадян тощо. Відповідна інформація поширюється на офіційному сайті Вінницької міської ради, а також на сторінках комунікації міської ради у соціальних мережах (23 тематичні публікації у 2024 р.). Окрім того, така

інформація на постійній основі транслюється в ефірах МКП-ІТА «ВІТА» (7 тематичних випусків у 2024 р.) та КП «Радіокомпанія «Місто над Бугом» (21 етер у 2024 р.).

Також проводиться моніторинг застосування державної мови в діяльності друкованих засобів масової інформації, інформаційних інтернет-ресурсів, здійснюється інформування для забезпечення дотримання норм законодавства про державну мову в комунальних медіа.

У 2024 році випущено друком нову туристичну карту Вінниці для розповсюдження у Центрі туристичної інформації (наклад – 7000 примірників).

Сприяння функціонуванню державної мови у сфері книговидання та книгорозповсюдження

Фонди публічних бібліотек громади поповнено 37 068 примірниками кращих творів української та світової художньої літератури, довідковими, науково-популярними виданнями з різних галузей знань.

У грудні 2024 року затверджено Положення про Конкурс на підтримку книговидання про Вінницю (рішення Вінницької міської ради від 19.12.2024 №3082).

Сприяння створенню, поширенню та використанню комп'ютерних програм та комп'ютерних інформаційних систем державною мовою

Програмні продукти встановлюються українською або англійською мовою. Також департамент інформаційних технологій регулярно надсилає листи електронною поштою з нагадуваннями, наголошує при налаштуваннях робочих місць працівників міської ради на необхідності обов'язкового використання в користувацькому інтерфейсі комп'ютерних програм української мови (а за її відсутності – англійської).

Сприяння функціонуванню державної мови у сфері зовнішньої реклами, інформації для загального ознайомлення, при виконанні географічних назв та назв об'єктів топоніміки тощо

Департаментом архітектури та містобудування міської ради при наданні консультацій щодо оформлення погоджувальної / дозвільної документації на розміщення вивісок або зовнішньої реклами постійно здійснюється інформування суб'єктів господарювання щодо необхідності виконання та дотримання норм Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

У Вінницькій громаді за звітний період було проведено демонтаж власником паркану старих російськомовних рекламних конструкцій на паркані, самовільно встановлених по вул. Келецькій (біля зупинки трамваю «вул. Лялі Ратушної» в напрямку міста) – 2 одиниці, а також російськомовної назви на конструкції зовнішньої вивіски «Straj стальные двери» на фасаді будівлі по вул. Київська, 29 (демонтаж здійснено суб'єктом господарювання).

Сприяння застосуванню державної мови у сфері обслуговування споживачів

Працівниками відділу торгівельного та побутового обслуговування населення департаменту адміністративних послуг міської ради у 2024 році проведена робота щодо інформування 246 керівників підприємств сфери обслуговування стосовно популяризації та підвищення престижу української мови у сфері обслуговування Вінницької міської територіальної громади та забезпечення інформування персоналу, а також виконання вимог законодавства на підпорядкованих їм підприємствах. Робота щодо виконання Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» з СПД сфери обслуговування Вінницької ТГ проводиться на постійній основі.

Сприяння застосуванню державної мови при наданні медичної допомоги та медичного обслуговування

У департаменті охорони здоров'я виконуються норми Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Працівники департаменту вільно володіють державною мовою, завжди використовують її під час виконання службових обов'язків та сприяють забезпеченню функціонування української мови як державної у публічних сферах життя: спілкування, введення документації, ділової переписки, дописи та інформаційне наповнення web- сторінок.

Наказом департаменту від 18.08.2021 року №165 «Про забезпечення дотримання вимог чинного законодавства України про застосування державної мови на підприємствах та в закладах охорони здоров'я ВМТГ» зобов'язано працівників комунальних закладів охорони здоров'я Вінницької міської територіальної громади дотримуватися під час виконання службових обов'язків ст. 9 та ст. 33 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Сприяння функціонуванню державної мови у сфері транспорту

У діяльності комунальних підприємств, інших суб'єктів, які надають транспортні послуги у Вінницькій міській територіальній громаді, повністю забезпечується дотримання норм законодавства про державну мову. В міському пасажирському транспорті озвучення інформації про поїздку, іншої інформації здійснюється виключно українською мовою.

Проведення кампанії популяризації української мови серед дітей та молоді як невід'ємної частини національно-патріотичного виховання.

Відділом молодіжної політики міської ради спільно з Вінницькою молодіжною радою та комунальним закладом «Центр підліткових клубів за місцем проживання» протягом 2024 року організовано та проведено ряд заходів щодо популяризації української мови: захід «Культура спілкування», тренінг «Мистецтво спілкування», тематичні години до Дня української

писемності та мови і Міжнародного дня рідної мови, цикл творчих заходів, спрямованих на підвищення престижу української мови.

***

Успіх реалізації Програми залежить від консолідації зусиль органів місцевого самоврядування, підприємств, закладів, установ та прагнення до мовної стійкості усіх мешканців громади. Запит на вдосконалення знань української мови, споживання україномовного продукту через літературу, інформаційні, мистецькі матеріали, культурно-просвітницькі заходи у Вінницькій громаді на сьогодні залишається актуальним. Про це свідчить значна кількість учасників освітніх ініціатив, відвідувачів масових заходів, які спрямовані на популяризацію української мови і культури, а також попит на курси з вивчення української. Підсумки реалізації Програми свідчать про дієвість заходів та необхідність продовження спільної роботи в напрямку підвищення престижу та утвердження державного статусу української мови в усіх сферах суспільного життя Вінницької міської територіальної громади.

